

Walcheren van de kaart

De laan van Walcheren

Straatnaam

Niet alleen Walcherse plaatsnamen, maar ook de naam Walcheren zelf komt buiten onze landsgrenzen voor. Op oude kaarten staan enkele voorbeelden. In de zeventiende eeuw werden een eiland aan de kust van de deelstaat Pernambuco in Brazilië en een eiland bij de stad Negombo in Sri Lanka Walcheren genoemd. Het bekendste voorbeeld is het Caribische eiland Tobago dat ooit Nieuw-Walcheren heette. Het drietal, waarover ik al eerder schreef in deze rubriek, heeft zijn Zeeuwse naam achter zich gelaten, want de eilanden hebben al lang weer inheemse namen. Er zijn in Nederland straatnamen waarin de naam Walcheren gebruikt wordt. Op internet is een opsomming snel gevonden. Zowel in Eindhoven als in Son is er de Walcherenlaan, in Alkmaar, Amsterdam-Noord, Bergen op Zoom, Duiven en Heerenveen vinden we de Walcherenstraat. Rotterdam en Den Haag kennen de Wal-

chersestraat en Marknesse in de Noord-oostpolder heeft de Walcherselaan. Verder is er het Pad van Walcheren in Schalkwijk, een dorpje dat deel uitmaakt van de gemeente Haarlem. Een straatnaam met enkel het woord Walcheren treffen we aan in Utrecht en Lelystad en de Laan Walcheren is in Amstelveen.

De laatstgenoemde straatnaam is het meest interessant, want tijdens het onderzoek naar deze laan kwamen verrassende links naar Walcheren aan het licht. De laan kan namelijk worden gekoppeld aan twee opmerkelijke Walchenaren, namelijk Wolfert VI van Borsele, heer van Veere, en de Serooskerkse tuin- en landschapsarchitect Christiaan Pieter Broerse.

Nieuwer-Amstel

Rond 1630 werd in de Middelpolder een lange weg dwars door de polder aangelegd. De Middelpolder is een van de polders die bij de kern van het oorspronkelijke dorp Amstelveen lag. De weg kwam aan de oostzijde uit op de rivierdijk van de Amstel en aan de westzijde op de dijk van de

Plattegrond van Amstelveen.
(www.michelin.nl)

Middelpolder. Na 1879 gaf de toenmalige gemeente Nieuwer-Amstel – die in 1964 werd omgedoopt tot Amstelveen – de polderweg de naam Machineweg, naar het gemaal, ofwel de 'machine' voor het pompen van overtollig water uit de Middelpolder. Een deel van de Machineweg bestaat nog steeds. Dit stuk ligt aan het nog on-aangeroerd gelaten gedeelte van de verder volgebouwde Middelpolder.

Als gevolg van een wijkuitbreiding kreeg een deel van de Machineweg een andere naam. Na advies van de zogeheten straatnamencommissie werd bij raadsbesluit van 28 maart 1961 de naam van de weg veranderd in Laan Walcheren. De gemeenteraad besloot toen ook om de namen van andere Zeeuwse eilanden, zoals Beveland, Schouwen, Duiveland, Sint Philipsland en Tholen, te gebruiken als straatnaam in het nieuwe gedeelte van de al bestaande wijk Elsrijk. Aan de zuidrand van de aangrenzende wijk Randwijck werden andere Nederlandse eilandnamen gekoppeld.

Interessant is vooral het feit dat er voor 1961 een weg was die aansloot op de westzijde van de Machineweg, met de naam Wolfert van Borseleweg. Een bescheiden deel daarvan werd in 1961 aan de Laan Walcheren toegevoegd waardoor er, al dan niet bewust, een link ontstond tussen de Laan Walcheren en de laatmiddeleeuwse Walchenaar Wolfert VI van Borsele. Wolfert was in de vijftiende eeuw stadhouder en admiraal en eigenaar van het stamslot Zandenburg nabij Veere. Dat Wolfert zich heer van Veere mocht noemen is wel bekend. Hij was echter ook ambachtsheer van Amstelveen en Nieuwer-Amstel en dat verklaart het feit dat er in deze contreien een straat naar hem werd genoemd.

Buitenplaats Elsrijk, 18de-eeuwse gravure.
(www.buitenplaatsenin nederland.nl)

De bijna een kilometer lange Laan Walcheren ligt even ten noorden van het winkelcentrum Stadshart op de grens tussen Elsrijk en Randwijck. Net als op Walcheren dragen ook hier diverse wijken namen van buitenplaatsen en boerderijen. Naast de Laan Walcheren loopt een water dat is omzoomd door bomen, struiken en ander groen. In het westelijke deel is nog altijd een restant van de oude polderdijk te herkennen.

Laan Walcheren, Amstelveen, 2017. (foto Jaco Simons)

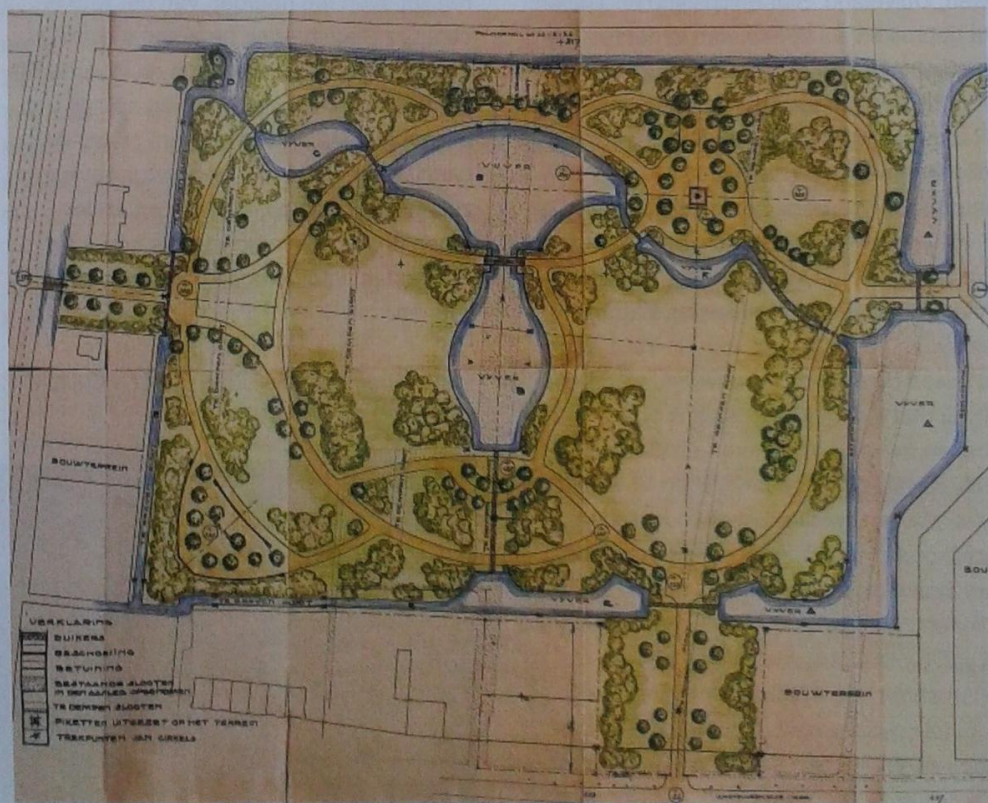
Tuinarchitect

De Walcherse tuin- en landschapsarchitect Christiaan Pieter (Chris) Broerse werd in 1902 in Serooskerke geboren. Op Walcheren is hij niet zo bekend. Dat is onterecht, want zonder de invloed en creativiteit van Broerse had het eiland er niet zo mooi uitgezien als nu. Chris Broerse heeft duidelijk zijn stempel gedrukt op de groenopbouw van het naoorlogse Walcheren. In Amstelveen geniet hij wél faam. Daar is zelfs een park, het Broersepark, naar hem genoemd. Chris Broerse kwam uit een gezin van negen kinderen. Hij verliet op zeventienjarige leeftijd zijn ouderlijk huis in Seroos-

Plattegrond van het Broersepark. (gemeente Amstelveen)

kerke. Via het Brabantse Ginneken en Geldrop, waar hij onder meer tuinman op buitenplaatsen was, ging hij in 1926 werken bij de gemeente Nieuwer-Amstel. Daar vielen zijn kwaliteiten op en in 1931 werd hij benoemd tot directeur van de gemeentelijke plantsoenendienst. Later kreeg hij een dubbelfunctie omdat hij ook nog directeur werd van Zorgvlied, de lokale begraafplaats.

Broerses kennis van en liefde voor Walcheren leidden ertoe dat de Stichting Nieuw Walcheren hem na de Tweede Wereldoorlog benaderde ten behoeve van de groenopbouw van het door oorlog en inundatie verwoeste eiland. Twee jaar zou hij op Walcheren werken, maar het werden er acht, gedurende welke jaren de kennelijk

onvermoeibare Broerse telkens heen en weer reisde tussen Nieuwer-Amstel en Middelburg. Hij kreeg de opdracht om onder meer de bolwerken rondom Middelburg, het park van de buitenplaats Toorenvliedt en het Vlissingse Nollebos te herbeplanten. Verder pakte hij de beplanting aan van bijna alle dorpskernen en begraafplaatsen op Walcheren. Hij maakte in zijn carrière voor ruim driehonderd projecten de tekeningen.

Broersepark

Tuinarchitect Dirk Tersteeg uit Naarden kreeg in 1926 van de gemeente Nieuwer-Amstel de opdracht om een park te ontwerpen in het kader van gemeentelijke uitbreidingsplannen. Het in Engelse landschapsstijl opgezette park ging Wandelpark heten. Tersteeg kwam in die tijd in contact met de burgemeester van Nieuwer-Amstel die toevallig een voortvarende tuinbaas voor de plantsoendienst zocht. De Naardense architect beval de toen nog geen 25-jarige Chris Broerse aan. Broerse

Broersepark, Amstelveen, 2017. (foto's Jaco Simons)

kreeg de baan en schopte het in sneltreinvaart tot directeur van de plaatselijke groenvoorziening.

Tersteeg kon in 1926 natuurlijk niet bevroeden dat het toen net ontworpen park precies vier decennia later zou worden herdoopt in het C.P. Broersepark, nota bene naar de jongeman die hij destijds had aanbevolen bij de burgemeester. De nieuwe naamgeving in 1967 was een eerbetoon aan de man die zijn groene sporen over de

hele gemeente had achtergelaten en in dat jaar met pensioen ging. Het verhaal van Broerse is feitelijk het verhaal van een eenvoudige Walcherse schilderszoon die onder de rook van Amsterdam uitgroeide tot een invloedrijk tuinarchitect, die zijn sporen zowel in Amstelveen als op zijn geboorte-eiland Walcheren tot op heden zichtbaar naliet.

Jaco Simons

Bronnen

- Peter Fraanje, 'Herbepanter van Walcheren', in: *De Wete*, 2008, nr. 2.
- Gemeente Nieuwer-Amstel (Amstelveen), Dienst Gemeentewerken (bewaarplaats Alkmaar), inv.nrs. 80-83.
- Gemeente Amstelveen, Secretarie (bewaarplaats Alkmaar), inv.nr. 4338. Tekening uit 1926 van architect Tersteeg.
- www.amstelveenweb.nl.
- www.hkwalcheren.nl.

Reacties

Hitler op de omslag van *De Wete*?

Dat was even schrikken. Op de voorkant van de omslag van *De Wete* nr. 3 van juli jl. drukten wij een uitvergroete postzegel af die de Duitsers gebruikten tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het was een helder plaatje dat goed kleurde tegen de lichtblauwe achtergrond van ons blad. De beeldredacteur had een paar postzegels uit die periode opgediept, de keus was al snel op deze zachtrode gevallen en wij waren in onze nopjes met opnieuw zo'n sprekend voorplat.

Maar al snel nadat de juli-Wete was verschenen kwamen er telefoontjes en mailtjes binnen bij het redactiesecretariaat: of wij wel wisten dat Adolf Hitler op de voorkant van ons blad prijkte. De heer M.E.M. Hermsen uit Arnemuiden wijdde er een echte brief aan. "Het is opvallend hoe de kleine, onderin in het ledikantje, lijkt op Adolf Hitler", schreef hij, "plus het feit dat de initialen van de Führer op de zijkant van het ledikantje staan." Tja, het kon eigenlijk niet missen. Het baby'tje is 'gezegend' met

Detail postzegel Deutsches Reich. (ebay.com)

de bekende donkere spuuglok, het mondje lijkt wel erg veel op een snorretje en de initialen AH staan er heel duidelijk bij. De redactie was er zelf ook een beetje verbaasd over. Het bewijst maar weer eens hoe ver de verering van de Führer ging. Dachten we. Jules Braat, de auteur van het artikel 'Ein Brief aus der Heimat' in dezelfde *Wete*, keek ervan op toen wij hem vroegen of hij de kleine Hitler had herkend. De gelijkenis is inderdaad frappant, erkende hij, maar hij hielp ons meteen uit de